

YENİ MEDENİYETE DOĞRU

SÜLEYMAN KAZMAZ*

Geçmiş dönemlerin düşünürleri, insanı yüce yaratık olarak tanımlarlar. Bu anlatım, kuşkusuz kişinin eser verme yeteneğinden kaynaklanmaktadır.

Yaşanan gerçek odur ki insanoğlu yeryüzüne geldiği günden beri bulduklarıyla yetinmemiş, yeni alet, vasıta ve eşya meydana getirmiştir. Tarihten önceki çağların baltasından, günümüzün atom bombasına, mağaradan, göl evlerinden gökdelenlere kadar uzayan yolda ortaya konan maddî varlıklar insan eseri olarak hayatımızda yer almaktadır. Kişinin, bu sonuçlara varmasını sağlayan sınırsız çalışma içinde bulunmasının birçok sebepleri vardır; yaşamayı kolaylaştırmak, çevreyi güzelleştirmek amacına yönelik olan bu çabalarla şekli değiştirilen yeryüzü, daha çekici, daha etkileyici nitelik kazanmıştır; insan varlığını yıpratıcı hastalıklarla yapılan mücadelelerde başarı kazanılmış, ortalama insan ömrü uzatılmış, uzun ve sağlıklı yaşama imkânları elde edilmiş, mesafeler kısaltılmış, imar ve refah düzeyi yükseltilmiştir. İş bununla da kalmamıştır.

Maddî gelişmeler yanında insan ilişkilerinin, toplum hayatının düzenlenmesi, her geçen gün biraz daha yüceltilmesi için ortak düşünceler oluşturulmuş, yaratılışın kaba ve yıkıcı davranışlarının yapıcı, bağlayıcı ve güzelleştirici duruma getirilmesini sağlayacak kurallar konulmuştur.

* Avukat, Araştırmacı-Yazar.

İnsanın, canlı olarak, ruh ve beden yapısında birbiriyle çelişen yönelişler vardır. Kişi bir yerde varlığını ve imkânlarını adadığı soydaşını, başka bir durumda öldürmektedir; yüceltici ve yok edici etkenler, yapıcı ve yıkıcı davranışlar aynı kaynaktan gelmektedir. Bu bakımdan kötülük sebeplerini ortadan kaldırmak, hiç değilse en aza indirmek, buna karşılık iyilik olaylarını hakim kılmak insanoglunun ömrünü dolduran çabaların başında yer almıştır; bu amaçla varılan sonuca, ortaya konulan maddî ve manevî eserlerin toplamına medeniyet adını vermekteyiz.

İnsana, rahat bir yaşayış, güzel bir çevre, mutluluk ve barış içinde geçecek uyumlu bir toplum hayatı sağlamak amacına yönelen medeniyet üç aşamada gerçekleşir. Birinci aşama halk kültürü ya da millî kültürdür.

Toplumlar, dış etkenlerden uzak kalarak kendi ihtiyaçları için, imkân, şart ve güçleri ölçüsünde eserler meydana getirirler. Bu suretle varlıklarını tabiat kuvvetlerine ve çevredeki düşmanlara karşı korumak, soylarını devam ettirmek için birçok alet, vasıta ve eşya yaratırlar. Ayrıca insan ilişkilerini ve toplum hayatını düzenlemek amacıyla ortak düşünceler kurallar ve gelenekler, manevî ihtiyaçları karşılayan sanat ve edebiyat eserleri ortaya koyarlar. Böylece oluşturulan halk kültürü ya da millî kültür, medeniyet alanındaki çalışmaların başlangıcı, ilk aşaması, başka bir deyimle, temelidir. Çünkü toplumlar bununla yetinmemişler, yeni ufuklara doğru yol almışlardır.

Dünya, bir yönüyle, insanlar, daha geniş deyişle, milletler topluluğudur; aralarında kaynaşma, dayanışma, kadar çatışma ve savaşma olayları vardır; karşılıklı iyi ilişkiler kurma yanında mücadeleden de uzak kalmamaktadır. Başlangıcından günümüze kadar tarihin belirlediği bu gerçekler medeniyetin ikinci aşamasını gerekli kılmıştır. Bunun da millî medeniyet olarak adlandırıyoruz.

Millî medeniyet, halk kültürü ya da millî kültür üzerinde kurulan ve dünya ölçüsünde değerlendirilecek yeni ve ileri eserlerden meydana gelir; birincisinin toplum hayatıyla sınırlı olmasına karşılık millî medeniyet ileri ve üstün bir nitelik taşır; milletlerarası ilişki ve çatışmaların gerekli kıldığı gücü sağlayan eserlerden oluşur. Başka bir deyimle, millî medeniyet, toplumların millî kültür üzerinde milletlerarası düzeyde, üstün ve ileri nitelikte meydana getirdikleri maddî ve manevî eserlerin toplamıdır; her türlü

mücadelede başarı sağlamak da millî medeniyetin hakim özelliğidir.¹ Bu anlatımıyla millî medeniyetin, millî kültürle birleşen ve ayrılan yönleri vardır.

Millî medeniyet, millî kültürde olduğu gibi, toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya ve meselelerini çözümlenmeye yöneliktir; ikisi de bu amaca varmanın gerekli kıldığı vasıtaları, düşünce ve düşünce düzenlerini yaratacak çalışmaları kapsar; bu bakımdan halk kültürü ya da millî kültürle millî medeniyet arasında sıkı bir sağlamlık bulunmaktadır. Ancak millî medeniyetin, millî kültürü aşan yönleri de gözden uzak tutulmamalıdır.

Halk kültürü kapalı bir toplumun malı olduğu halde, millî medeniyet kendi sınırlarını aşmak durumundadır. Bu bakımdan millî medeniyetin ağırlığı öteki milletlerle olan ilişkilerde kendini gösterir.

Tarih boyunca milletler arasında birlik, dayanışma kadar çatışma ve savaşma hali de aynı derecede yaşanmıştır? Onun için her toplum, kendi ihtiyaçlarını en az öteki milletler düzeyinde karşılamak, milletlerarası ilişkilerini maddî ve manevî gücüne dayandırmak zorundadır. Çünkü barışta da savaşta da temel güç millî medeniyettir. Bu sebeptendir ki, milletler, millî medeniyeti kurarken iki amaç güderler: Birincisi kendi ihtiyaçlarını en ileri şekilde karşılamak, ikincisi barışta ve savaşta kişiliğini, yurdunu, bağımsızlığını ve hürriyetini korumak, varlığını yüceltmek, milletlerarası yarışmada başarılı olmak. Bu olay uygulamada iki şekilde kendini gösterir. Birincisi barışta karşılıklı maddî ve manevî ilişkilerde, rekabette ileri gitmek kişiliğini kazanmak, ikincisi de savaşta başarılı olmaktır.

Savaşlar, bir yönüyle, millî medeniyetler arasında cereyan eder; her millet barışta olduğu gibi, savaşta da gücünü, maddî ve manevî varlığını ortaya koyar; millî varlık, imkân ve vasıtalar yönünden dolayısıyla, millî medeniyet yönünden üstün olan taraf zaferi kazanır. Onun içindir ki milletler, daima, millî medeniyetlerini dünya ölçüsünde üstün bir düzeye

¹ Bu konuda bkz. Süleyman Kazmaz, *Yeni Bir Güneş, Atatürk ve Yeni Anadolu Medeniyeti*, Ankara, 1992, s. 150.

SÜLEYMAN KAZMAZ

yaştırmak zorundadır. Bu noktada millî medeniyetin, millî kültürü, halk kültürünü aşan yönü karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda da değimdiğimiz gibi, halk kültürü, millî kültür, dış etkenlerden uzak kalmak dolayısıyla kapalı bir toplumun eseri olmak özelliğini taşır. Bu bakımdan başka toplumlara yönelmez. Oysa ki millî medeniyet, millî kültür, halk kültürü üzerinde kurulmakla birlikte sınırları aşmak, milletlerarasında üstün bir düzeye ulaşmak durumundadır. Çünkü milletin, varlığını korumak ve yüceltmek açısından buna ihtiyaç vardır. Bu noktada millî medeniyetin, millî kültürden ayrı bir yönüyle daha karşılaşılmaktadır.

Millî kültürde toplum kendi imkânları ve şartları içinde eser meydana getirdiği halde millî medeniyette, millî kültüre dayanmakla birlikte, başka milletlerin ortaya koyduğu eserlerden, dünya medeniyetinden yararlanma yoluna başvurur. Bu da milletlerarası yarışma ve mücadelede başarılı olmanın gereğidir. Çünkü aynı alet ve vasıtalar kullanılmadıkça bu yolda olumlu sonuca varmak mümkün değildir. Ancak bir nokta üzerinde önemle durulmalıdır.

Başka medeniyetlerden yararlanma çalışmalarında, taklit, hayranlık, kişiliği bir yana bırakarak, karşı topluma benzemek saplantısına kapılmamak şarttır. Unutmamak gerekir ki her eser yaratıldığı toplum içindir. Şartları ve imkânları değişik olan başka toplumlara aktarılmak istenildiği zaman sakıncalar meydana gelebilir. Onun için her millet, başka medeniyetlerden yararlanmayı kendi millî kültürünün, millî medeniyetin ölçü ve özellikleriyle sınırlandırmalı, kişiliğinin zedelenmesine fırsat vermemelidir; millî medeniyetler, sadece millî yapı yönünden sakınca yaratmayacak yararlanımlara açık olmalıdır.

Medeniyet alanında üçüncü aşamayı dünya ya da insanlık medeniyeti, kısaca medeniyet olarak adlandırabiliriz.

Medeniyet kavramı, genel olarak, insanlığın ortak eserlerini tanımlamak için kullanılır. Bu anlamda medeniyet, ortak ve bütün insanlık için yararlı eserleri, insanlığa mal edilmiş ve bütün insanların hizmetine sunulmuş maddî vasıtaları, duygu, düşünce ve inanışları kapsar; bu eserlerin bir bölümünün belli bir millet ya da toplum tarafından ortaya konulmuş olması

ya da kim ya da kimlerin malı olduğunun bilinmemesi mümkündür. Önemli nokta eserin insanlığın ortak malı haline gelmesi ve bütün insanların hizmetine sunulması, bütün insanlara yarar sağlayacak şekilde kullanılmasıdır. Konuyu bu açıdan ele aldığımız zaman medeniyet ve medenî kelimelerinin aynı anlama geldiğini görmekteyiz; insanlığa yararlı, insana hizmet amacına yönelik her eser, çalışma, düşünce, duygu ve inanış, medeniyet kavramı içinde yer alır; medenî adam, medenî insan deyimi iyi insan, insan adam deyimleri eş anlamda kullanılır; bu deyimlerle davranışlarında, duygu ve düşüncelerinde sevgi, saygı, yardım, iyilik, fedakârlık gibi üstün ve yüce değerleri hakim kılan kişi kastedilir; medeniyet, medenî insan kavramı davranışlarda kendini gösterir; anlayışlı olmak, yanlış yönelişleri, derhal kötülemezsiniz, imkân ve şartlar ölçüsünde hoşgörülle karşılamak suretiyle iyileştirme, yüceltme yoluna başvurmak da bu kavramların bir başka yönünü oluşturur.

Yukarıda belirtilen niteliklerinden ötürüdür ki medeniyetin özelliği, insanlığa hizmet ve yarar noktasında toplanır. Bu bakımdan medeniyet, eser olarak, belli bir topluma, belli bir millete, belli bir coğrafi bölgeye ya da kıtaya maledilemez, hizmet açısından da belli bir milletin, milletler topluluğunun ya da belli bir kıtanın tekelinde bırakılamaz. Medeniyet, hangi açıdan alınır, alınsın, hiçbir ayırım gözetilmeksizin bütün insanların hizmetinde olmalı, bütün insanlara yarar sağlamalı, bir millet, bir milletler topluluğu ya da bir kıtanın tekelinde bulunmamalıdır. Sadece bir kısım insanlara yarar getirecek şekilde kullanılan bir eser ya da duygu ve düşünce medeniyet kavramı içinde yer alamaz. Eğer bir eser, sadece elinde bulunduğu milletin ya da milletler topluluğunun yararına ve fakat başka toplulukların zararına kullanılıyorsa o eser medeniyete maledilemez ve böyle bir davranışta bulunan millet ya da milletler topluluğu medenî olarak nitelenebilir. Bu gibi durumlar ancak millî medeniyetlere maledilebilir. Kısacası medeniyet bir milletin yararına başka bir milliyetin zararına sonuçlar doğuracak nitelikte olamaz. Ters durumda medeniyetten söz edilemez; buna ancak millî medeniyet denilebilir. Bu açıdan alındığı zaman, aşağıda da açıklanacağı üzere, Avrupa medeniyeti bir dünya medeniyeti değil, millî medeniyettir.

Medeniyet kavramı türlü biçimlerde kullanılır; zamana, dinlere, coğrafi bölgelere, kıtalara, milletlere, toplumlara ilişkin maddî ve manevî eserlerin, düşüncelerin, düşünce düzenlerinin bütünü anlatan deyimlere yazıda ve sözde sık sık yer veririz. İlk Çağ medeniyeti, İslâm, Hristiyan medeniyeti; Anadolu medeniyeti, Türk medeniyeti, Asya, Avrupa medeniyeti, Arap medeniyeti gibi. Özellikleri ve niteliklerine göre bu deyimlerin bir kısmına çok sık, bir kısmına da seyrek rastlanır. Konuyu zaman ve kıta açısından ele aldığımızda Yeni Çağ Medeniyeti, Avrupa ya da Batı Medeniyeti deyiminin çok tekrarlandığı görülür. Bu durumun türlü sebepleri vardır.

Gerçek şudur ki Yeni Çağ'da, başka bir deyimle, Yeni ve son zamanlar olarak adlandırılan dönemde dünyanın maddî vasıtalar yönünden güçlü medeniyeti Avrupa kıtasında yoğunlaşmış, siyasî üstünlüğü de birlikte getirmiştir.

Orta Çağ'da siyasî üstünlük, daha doğrusu, dünya dengesi, Asya'da, Orta Doğu'da, Osmanlı İmparatorluğu'ndaydı. Fakat İstanbul'un fethinden sonra açılan Yeni Çağ'da durum değişmiş, siyasî denge, siyasî üstünlük zaman içinde Avrupa'ya geçmiştir. Önceleri Osmanlı Devleti'nden yardım ve koruma isteyenler Yeni Çağ boyunca güçlendiler, İmparatorluğu parçalamaya yolunu izlediler, sonunda amaçlarına ulaştılar. Olayı bir de Osmanlı Devleti açısından inceleyelim.

Avrupa'nın üstünlüğü yanığı Lâle Devri'nden itibaren yazı hayatımızda sık sık tekrarlanır. Bu durum, aynı düzeyde olmasa bile, günümüzde de sürdürülmektedir; Batıyı örnek almak, Batı standardı deyimini yükselmenin, ilerlemenin ölçüsü olarak kullanmak yönelişi günümüzde de terkedilmiş değildir. Avrupalılık, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra benzer anlam taşıyan Amerikalılık, başarının ileriliğin simgesi niteliğinde görülmektedir. Bu sebeple meseleyi açıklığa kavuşturabilmek bakımından, Avrupa ya da Batı medeniyeti biçiminde adlandırılan olayın doğuşu, gelişmesini ve günümüzdeki durumunu incelemekte yarar vardır. Meseleyi, bütün halinde açıklığa kavuşturabilmek için, önce iki dünyanın, karşılaştırılması, Orta Çağ'dan itibaren Avrupa'nın oluşumunun gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Genel çizgileriyle Orta Çağ Avrupası maddî perişanlık içindeydi; yeterli ölçüde kaynağa ve bilgiye sahip, olmayan bu kıtada insanlar geri ve iptidai bir hayat sürüyordu. Yaşama düzeyinin düşük olmasının yanında manevî şartlar da iyi sayılmazdı; siyasî ve dinî güçler insanları baskı ve işkence altında tutuyordu. Dinî hayatı elinde bulunduran kilise dar ve katı kalıplara dayanıyordu; İskolastik felsefe adıyla anılan düşünce düzeni değişmez, değiştirilemez ilkelere dayanıyordu. İnsanlar, kilisenin ve iskolastik felsefenin belirlediği sınırların dışına çıkamaz, karşı ve aykırı yönelişlerde bulunamazdı. İnançlar ve düşünceler üzerindeki baskı, ve uygulamada ağır yaptırımlara bağlanmıştı.

Toplumlar, ortak düşünce ve inançlar üzerinde kurulur. Kişiler davranışlarını ve ilişkilerini zaman içinde oluşan bu değerlere göre düzenlemekle yükümlüdür Yoksa toplum hayatı gerçekleştirilemez. İnsanların maddî ve manevî güç bakımından yalnız yaşayamayacakları dikkate alınır, ortak değerlere uymanın kişi yönünden gerekliliği kendiliğinden anlaşılır, Onun içindir ki kural niteliğindeki ortak değerlerin uygulanmasını sağlamak amacıyla yaptırımlar konulur. Her toplumda genel çizgileriyle durum böyle olmakla birlikte, Orta Çağ Avrupa'sında düşünce ve inançlara uymayanlara uygulanan korkunç yaptırımlar başka hiçbir yerde ve hiçbir dönemde görülmemiştir. Düşünce, inanç ve mezhep ayrılıkları yüzünden, hertürlü hoşgörüden uzak yöntemlerle insanlar yakılmış, ağızlarına kurşun akıtılmak ve benzeri yöntemler uygulanmak suretiyle öldürülmüş, yurtlarından, topraklarından sürülmüştür. Bütün bu işkenceler siyasî güçlerin ve kiliseye bağlı Engizisyon Mahkemelerinin kararlarıyla uygulanmıştır.

Din, genellikle değişmez kurallardan oluşur ve karşı düşünceleri reddeder. Böyle de olsa İslâm dininde, aşağıda açıklanacağı üzere, hoşgörü esastır; karşı düşünceler açısından zorlama yoluna gidilmez. Oysa ki Orta Çağ Hristiyan dünyasında böyle olmamıştır; kilisenin koyduğu ve koruduğu kurallara uymayanlar, Engizisyon Mahkemeleri vasıtasıyla ağır ve korkunç cezalara çarptırılmışlardır. Bu sebeple Orta Çağ Avrupası, kanlı mücadele ve mezhep kavgalarının hüküm sürdüğü bir işkence ve istibdat dünyası olmuştur. Siyasî düzen de, özellikle şatolarda yaşayan derebeyleri, insanları

baskı ve işkence içinde yaşamak zorunda bırakmıştır. Batıdaki bu maddî ve manevî perişanlığa karşılık Doğu'da, Asya'da durum başka bir doğrultuda seyretmiştir.

Asya, zengin kaynaklarıyla, tarihî zenginleştiren eserlerin beşiğidir; dünyanın ilk ve gelişmiş medeniyetidir; Çin, Hindistan, Mezopotamya, ve Mısır medeniyetleri de öyle. Başta insanlığı yücelten İslâmiyet olmak üzere dünyaya yayılan dinler de Orta Doğu'dan kaynaklanmıştır. Türklerin İslâmiyeti kabûlünden, özellikle Türk medeniyetinin eseri olan Tek Tanrı inancının yayılışından sonra genişleyen Türk-İslâm dünyası, Asya'yı, medeniyet açısından yeryüzünün odak noktası durumuna getirmiştir. Bunun yanında Asya'nın zengin kaynakları ve İlk Çağ'dan itibaren oluşan bilgi birikimi sayesinde, Orta Doğu'da, Avrupa'nın sınırlarında üstün bir refah düzeyine ulaşılmıştır. Manevî değerler alanında da ilerlemeler olmuş, gelişmiş bir medeniyetin sağladığı hoşgörü, düşünce ve inançlardaki ayrılıklara, üstelik çatışmalara rağmen, uyumlu bir toplum hayatının gerçekleşmesi, farklı görüşlere sahip insanları, birbirini boğazlamadan, rahatça bir arada yaşamaları imkânı sağlanmıştır.

Gerçekten Orta Çağ Türk dünyası, özellikle Anadolu, değişik düşünce ve inanç akımlarına sahne olmuş, Tek Tanrı inancına dayanan İslâmiyet, sanat ve edebiyat, manevî ihtiyaçları karşılamıştır. Türk tasavvufu insanı, insan varlığını ve yönelişlerini en iyi biçimde açıklayan düşünce düzeni olarak geniş kitlelere maledilmiştir. Dinin Tanrı inancı, tasavvufta Tanrı aşkı olarak yer almıştır.

Düşünce ve inanç farklılığı dolayısıyla Orta Çağ Türk Edebiyatı üç kolda gelişmiştir. Halk edebiyatı'nda şair, tabiatı, insan duygularını işlemiş, rüyada gördüğü ve Hızır aracılığıyla elinden bâde içtiği Hak güzeline, sönmeyen ebedî güzele karşı duyduğu aşkı dile getirmiştir. Tasavvuf şaire "Sen seni bil, sen seni!" temeline dayanan insanı anlamak ve anlatmak düşüncesinden hareketle Tanrı'ya ulaşmaya yönelik eserler meydana getirmiştir. Divan Şairi Münacaat ve Naat başlıklı kasidelerinde Tanrı'ya ve Peygamber'e olan yüce inançlarını, gazellerinde, kafasında yarattığı servi boylu güzele karşı gönlünden yaşattığı engin duygu ve heyecanları açıklamıştır.

Üç koldan gelişen fikir ve sanat dünyasında değişik görüş ve inançlara bağlanan insanlar birbirlerine karşı tam bir hoşgörü ve anlayışla davranmışlar, mücadeleye girişmeden barış içinde yaşamışlardır. O kadar ki Mevlâna, hangi düşünce ve inançta olursa olsun, bütün insanları dergâhına çağırmıştır. Katı din kurallarına yönelenleri halk ve tasavvuf şairlerinin iğnelediği görülmüştür. Yunus Emre,

Sırat kıldan incedir,
Kılıçtan keskincedir,
Varıp anın üstünde,
Evler yapasım gelir.

Altında gayya vardır,
İçi nar ile pürdür.
Varıp ol gölgelikte,
Biraz yatasım gelir.

diyebilmiştir.² Çalgıyı şeytan işi sayanlara karşı halk şairi Dertli,

Kadı gibi haram yemez,
Şeytan bunun neresinde?

beytiyle karşıkoymuştur. Bütün bu düşünce ayrılıklarına rağmen Anadolu'da insanlar Engizisyon zulüm ve işkencesine maruz bırakılmamıştır. Maddî ve manevî bakımdan böylesine farklı şartlar içinde bulunan iki dünyanın barış halinde yanyana yaşaması mümkün değildir. Nitekim öyle oldu; Haçlı Seferleriyle çatışma başladı.

1096 yılında din adamlarının arkasında Orta Doğu'ya akan Hristiyanlar, görünürde mukkaddes toprakları kurtarmak için harekete geçmişlerdi. Fakat asıl amaç Asya kaynaklarına el koymak suretiyle refaha ulaşmaktı. İki yüz yılı aşkın bir zamanı kaplayan kanlı savaflara, üstelik devlet kurulmasına rağmen Haçlılar büyük kayıplar vererek geri dönmüşlerdir. Ne var ki ilkin Müslüman-Hristiyan çatışması biçiminde başlayın mücadele, Osmanlıların Rumeli'ye geçmesinden ve İstanbul'un fethinden sonra Türkleri Avrupa'dan

² Süleyman Kazmaz, *İnsanca Bir Dünya*, Ankara 1969, s. 98.

atmaya yönelik Osmanlı-Avrupa savaşlarına dönüştürülmüş, İmparatorluğun parçalanmasına kadar sürdürülmüştür.

Hristiyanlar, Haçlı Seferleri'nden yenilmiş olarak çıkmış, ama, Asya kaynaklarını ele geçirme mücadelesinden vazgeçmemişlerdir. Harekete katılanların Asya hakkında edindikleri izleniler, Polo kardeşlerin, Marco Polo'nun seyahatleri sonunda Avrupa'ya aktarılan, Anadolu ve Endülüs üzerinden Doğu'dan Batıya geçen bilgiler, İstanbul'un fethinden sonra Avrupa'ya göç edenlerin götürdüğü kitaplar uyanışı sağlayan etkenlerin başında yer almış, İskolâstik Felsefe'ye kilisenin ve siyasî gücün baskısına karşı tepkilere yol açmıştır. Denebilir ki Batı'da yeni bir medeniyetin doğuşunun ortamını ve şartlarını hazırlayan Doğu medeniyeti olmuştur. Düşünce ve ilim hayatında geniş ölçüde yeniliklere ve değişmelere yol açan Reform ve Rönesans hareketleri de bu arada zikredilebilir. Osmanlı İmparatorluğu'nu aşmak suretiyle Asya'ya varma hareketlerinde başarı sağlayamamanın sonucu olarak başka yollar arayanların ortaya koyduğu coğrafi keşifler Avrupa'da Yeni Çağın başlamasını hazırlayan girişimler arasında yer alır.

Haçlı Seferlerini izleyen Polo kardeşlerin, Marco Polo'nun Seyahatlerinden elde ettikleri bilgilere dayandırılan haritalardan yararlanan Kristof Kolomb, sürekli olarak Doğu'ya gitmek suretiyle Asya'ya varmak fikrinden yola çıktı. Vasko di Gama, Magellan, Amerika'dan geçmek, Afrika'nın güneyinden dolaşmak suretiyle büyük denizlere Pasifik denizine açıldılar. Hindistan'a, Asya'ya, yeni ülkelere ulaştılar. Böylece ele geçirilen toprakların serveti Avrupa'ya aktarıldı. bu hareket yeni bilginin, daha doğrusu müsbet bilginin hayata uygulanmasıyla gerçekleştirilen sanayi inkılâbıyla birleşince tarihin akışının değiştiğini görmekteyiz. Uzwî gücün yerini buhar, gaz, elektrik gücünün alması, aletten makineye geçilmesi fabrikanın kurulması sonucu olan büyük sanayi inkılâbı yeni bir üretim ve satış düzenini ortaya konulmasına yol açtı.

Sanayi iki temele, kaynak ve pazar temeline dayanır; fabrikanın işleme için ham maddeye; üretilen malın satılması bakımından pazara ihti-

yağ vardır. Avrupa her iki yönden de yetersiz olduğundan başka topraklara, başka ülkelere muhtaç durumdadır. Böylece doğan sömürgecilik, Avrupa'nın başlıca özelliği halini almıştır. Bunun için denizcilik ve yeni silâhlar sayesinde Avrupalı, ok ve kalkan dönemini aşamayan, savunmasız insanların yaşadığı toprakları ele geçirmiştir; ham madde ve pazar olarak kullanılan sömürgeler sayesinde Avrupa da perişanlıktan kurtulmuş, yüksek bir refaha ve imara kavuşmuş, siyasî üstünlüğü ele geçirmiştir. Avrupa medeniyeti denilen olay budur.

Yeni Çağ Batı Dünyası, siyasetini, bütün milletlerle kurduğu ilişkileri, maddî varlığını ve gücünü borçlu bulunduğu sömürgeciliğe göre düzenlemiştir; bütün çaba ve mücadelelerini aynı amaca yöneltmiştir. Osmanlı İmparatorluğu ile Avrupa arasında yüzyıllar boyu süren bitmiyen savaşların temelinde yatan sebep de budur.

Osmanlı İmparatorluğu, Orta Asya'dan Avrupa'ya yayılan Türk Milleti'nin eseridir ve Asya, Afrika kaynaklarına yönelen Avrupanın karşısına çıkan en büyük güçtür. Bundan başka Türk egemenliği altında bulunan topraklar, kaynak ve pazar açısından Avrupa sanayinin gözdesi olmuştur.

Sömürgecilikten kaynaklanan bitmiyen savaşlar sonunda Avrupalı başarıya ulaşmıştır; İmparatorluk parçalanmış, ülke yer yer işgale uğramıştır, Batı, rüyasının gerçekleştiği umuduna kapılmış, ancak beklenen olmamıştır. Çünkü Türk Milleti yenilmedikten başka sömürgecilik hareketinin yıkılışını başlatmıştır; Batı, ilk darbeyi Çanakkale'de yemiştir. Buna rağmen Avrupalı o tarihten beri ve günümüzde benzer yolda yürümek çabası içindedir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi, Yeni Çağ Avrupa'sında bütün ilişkiler sömürgecilik kaynak ve pazar kapma esasına dayanır. Bu yönde çıkan kavgaların bir bölümü Avrupa'nın içinde cereyan etmiştir. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, sömürge edinmede payına düşeni az gören Almanya ile daha çok kaynak ve pazar ele geçiren İngiltere, Fransa ve Amerika arasında olmuş, başka devletlerin de karışması yüzünden dünya dokuz yıl kan ve ateş

içinde kalmıştır. İnsanlığa büyük kayıplar verdiren bu savaş sırasında Çanakkale Boğazı'na saldıran ve hareketi bahar gezisi sayan müttefikler Türk gücü karşısında yenildiler.

Çanakkale zaferinin iki önemli sonucu olmuştur: Önce Avrupalının Asyalıya karşı beslediği üstünlük duygusu yıkıldı; Yeni Çağ medeniyetinin yaratıcısı sayılan Avrupalıya karşı Doğulu'da kökleşen kendini küçük görme yönelişinin yersiz olduğu anlaşıldı. Çünkü Doğulu, Batılı'yı yenmişti. Böylece Doğu insanında gücüne güvenme düşüncesi hakim duruma geldi. Daha önemlisi sömürge olmaktan kurtulma mücadelesinin yolu açılmıştı; savaşın uzaması dolayısıyla Avrupa'nın zayıflaması, Asyalı'nın ulaştığı güç, sömürge döneminin kapanışının başlamasını sağladı.

Önemli bir nokta daha var.

Avrupa'nın iç yüzü ortaya çıktı. Batı medeniyeti diye kabul ettirilmek istenen olayın, aslında, dünya kaynaklarının ve pazarlarının Avrupalının refahını sağlamaya, Asya ve Afrika insanlarını Batı'nın emrinde ve hizmetinde çalıştırmaya yönelik bencil, maddeci bir yağma hareketi olduğu görüldü.

Mondros Mütarekesi ve Sevr anlaşması, savaş alanlarında Türk gücünü aşamayan Avrupalı için amaca ulaşmada bir adım sayıldı; parçalanmış Osmanlı Devleti'nin toprakları sömürge haline getirilecek, Doğu yolları açılacak, Haçlı Seferleri'nden beri kurulan hayaller gerçekleşecekti. Fakat umulan olmadı; Kuvvây-ı Milliye ve İstiklâl Savaşı, Batı'nın yıkılışını hazırlayan ikinci darbeyi gerçekleştirdi.

Kuvvây-ı Milliye, toplumları esaret altına almak isteyen Batılı güçlere karşı halk kitlesinin şahlanmasıdır. Kuvvây-ı Milliye ruhu, insanların hürriyetlerini ve bağımsızlıklarını yok etmek isteyen Batılı'nın nasıl bir aldanış içinde olduğunu ortaya koydu. İstiklâl Savaşı, dünyayı yalnız kendi refahı için vasıta sayan sömürgeci düşüncenin, Ege'nin mavi sularına gömülüşünün ifadesidir.

Çanakkale Zaferi, Kuvvây-ı Milliye ve İstiklâl Savaşı üzerinde kurulan yeni Türk Devleti, "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" dedi ve Savaş dönemini kapatmak kararıyla yolu çıkıttı.

Kabul etmek gerekir ki Asya'da, Afrika'da, Avrupa'da, daha doğrusu bütün dünyada birlikte ve bir arada yaşamak zorundayız. Onun için barış

gerçekleşmeli; başlıca savaş sebebi olan sömürgecilik dönemi sona ermeli, kaynaklar ve nimetler bütün insanlığın emrine ve hizmetine verilmelidir. Ne var ki yeni Türkiye, Anadolu'da kendi gücüne dayanan, yüz milyonluk, sanayileşmiş bir devlet olma yolunda hızla ilerlemeye başlayınca telâşa kapılan Avrupalılar, aralarındaki anlaşmazlıkları bir yana bırakarak eski mücadele dönemine yöneldiler.

Görünüş 1096 Haçlı Seferleri'nden farklı değildir. Meseleyi bir Müslüman - Hristiyan çatışmasına dönüştürmek, İslâm dünyasının temel gücü olan Türkleri Avrupa'dan atmak, Sevr'de öngörüldüğü gibi sığıntı bir devlet haline getirmek, Hristiyan sömürgeciliğini dünyaya egemen kılmak! Varılmak istenen amaç budur. Bütün mücadelelere rağmen kendini insanlığa barış ve mutluluk getirme ülküsüne adanmış Türk Milleti, meseleyi medeniyet açısından ele almaktadır. Bu bakımdan önce şu soruyu cevaplandırmak gerekir: Yeni Çağda medeniyetin bayraktarlığını yaptığını iddia eden Avrupa, İnsanlığa ne getirmiştir? Konuyu bu açıdan da aldığımız zaman şu sonuca varmaktayız:

Avrupalı, kendi meselelerini çözümlenmek, maddî perişanlığını yenerek Asya'nın refah düzeyine ulaşmak, siyasî gücün, kralın, derebeyinin, kilisenin, Engizisyon'un zulüm ve baskısından kurtulmak için yola çıkmıştı. Coğrafi, ilmi keşifler, Humanizma, Reform, Rönesans akımları, bütünüyle, öteki kıtaların değil, Avrupa'nın yararına yönelik hareketlerdir. Fransız İhtilâli'yle ortaya atılan hürriyet, adalet, müsavat ve uhuvvet, halk iradesinin egemenliği fikirleri, Avrupa'da yüzyıllar boyu yaşanan siyasî ve dinî baskıya karşı gerçekleştirilmek istenen yeni bir düzenin esaslarını oluşturuyordu. Bu sebeple gerek iktisadî gerek siyasî açıdan girilen hareketlerin sonucu olan Yeni Çağ Avrupa medeniyeti sadece Batının yararları için meydana getirilmişti. Bu bakımdan Avrupa medeniyeti, bir dünya medeniyeti değil, millî medeniyettir. Ne var ki Avrupa'nın siyasî ve iktisadî baskısı altına giren toplumlar, bu medeniyetin insanlık amacına yönelik olduğu yanılığısına kapılarak, kalkınmayı ve ilerlemeyi aynı yolda aramışlardır. Fakat Avrupa dışındaki ülkelerin ıstırap verici meselelerinin Batı sömürgeciliğinden kaynaklandığı, bu sebeple Avrupa'nın uydusu haline gelmenin amaca ulaşmayı sağlamayacağı uzun bir uygulama döneminden sonra anlaşılmıştır.

Yanılığının ilk belirtileri maddî alanda, imar ve refah alanında kendini gösterdi.

Kaynakların ve pazarların yarattığı servetin aktarıldığı Avrupa üstün bir refah ve imar düzeyine ulaşmış, şehirleriyle, yapılarıyla yaşama bakımından, gözkamaştırıcı belde olarak öteki kıtaların insanları için ilgi ve özlem odağı haline gelmiştir. Buna karşılık Avrupa'nın imarını ve refahını sağlayan servetin kaynağı Asya ve Afrika ülkeleri başta çeşitli hastalıklar olmak üzere maddî perişanlığa sürüklenmekten kurtulamamıştır. Kendine refahı, öteki kıtaların insanlarına sefilliği lâyük gören Avrupalı'nın iki yüzlü siyaseti, başka alanlarda da çarpıcı bir durum almıştır.

İnsanlar hür doğar, hür yaşar, hür ölür. Fransız İhtilâli'nin getirdiği fikir bu. Fakat yalnız Avrupalı için böyle. Çünkü bu ilkeler Batılının yararına ortaya atılmıştır; başka kıtaların insanları için değil; hele sömürge halkı için hiç değil. Onların, Avrupalının egemenliği altında yaşamaları ve Avrupalı'ya hizmet etmeleri alınyazısı gereğidir. Ülkelerinde demokrasiden, halk iradesinden söz edenler, insan haklarını savunanlar, kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri için sanayileşmemiş toplumlar sömürgeler üzerinde baskı yapmaktan çekinmezler. Hürriyet kavramı yönünden de durum böyle oldu.

Birinci Dünya Savaşı sonunda 14 maddelik Wilson ilkeleri ortaya atıldı; milletler, kendi kaderlerini kendileri belirleyecekti. Fakat uygulamada vatanların sınırlarını Washington'da oturan başkan çizecekti, ama, orada yaşayan insanların iradelerini açıklamalarına bakmadan. Çarpıcı bir örnek daha var. Anadolu'da, işgalcilere karşı vatanlarını, hürriyet ve bağımsızlıklarını korumak, kaderlerine belirlemek için savaşıyan Kuvvây-ı Milliyyecileri ve Ankara'da kurulan millî devleti ortadan kaldırmak isteyenler, bu amaçla İstanbul'dan Sarıkamış'ın köylerine varıncaya kadar Anadolu'da silâh toplama çabasına girenler onlardı. Ancak Türk gücü karşısında yenilince çekilip gittiler.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeni aldatmacalar ortaya atıldı: Demokrasi ve insan hakları. Bunların da yalnız Batılının yararına dayalı iki yüzlü siyasete yönelik olduğu kısa zamanda meydana çıktı. Anlaşıldı ki demokrasi, insan hakları yalnız Avrupalı içindi; sömürge ya da sanayileşmemiş ülkeler için değil. Çünkü oralar demokrasinin ve insan haklarının değil, Avrupalı'nın çıkarlarının uygulama alanıdır.

İkinci Dünya Savaşı sonunda yine Amerika Cumhurbaşkanı'nın katılımıyla Atlantik'in ortasında yayımlanan beyannameyle dünyaya yeni bir düzen verilmek istendi; demokrasi, insan hakları gerçekleştirilecek, ırkçılığa, diktatörlüğe, rastlantı sonucu iktidarı ele geçirenlerin, milletleri maceraya sürüklemelerine, dünyayı ateş içinde bırakmalarına meydan verilmeyecekti.

İnsanlık yeni bir umuda kapıldı; yeryüzü, hak ve hürriyetlere, barış ve mutluluğa kavuşacaktı. Ne var ki uygulama hayal kırıklığına yol açtı; dikta düzenlerini ortadan kaldırmak amacıyla yola çıktıklarını söyleyenler, diktatörlerle işbirliği yapmaktan, Avrupa'nın büyük bir kısmını komünist düzenine terketmekten geri kalmadılar. Böylece amacını dünyayı İkinci Dünya Savaşı'na sürükleyen Almanya'daki nazi, İtalya'daki faşist diktatörlüklerini ortadan kaldırmak olduğu anlaşıldı; insanlığın değil, sadece Avrupalı'nın yararı düşünülmüştü. Zaman ilerledikçe durum daha iyi belirdi. Kaynak ve pazar temeline dayanan Batı sömürgeciliği, Asya, Afrika insanlarını Batılı için çalıştırma düzeni Atlantik beyannamesini izleyen İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'ne ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na rağmen devam etti; merkezleri Avrupa'da ve Amerika'da bulunan Milletlerarası kuruluşlar, batı sanayiinin kaynak ve pazar siyasetinin uygulayıcılığından ileri gidemedi. Son yıllarda olaylar bu durumu çarpıcı bir biçimde gözler önüne serdi.

Bütün bir Batı dünyası Müslümanların ve Türklerin yaşadığı yerlerdeki Hristiyan saldırılarına karşı seyirci kalmaktan ileri gidemedi; üstelik silah satmak suretiyle pazar siyasetini uygulamaktan da geri kalmadı. Ancak körfez savaşına gelince durum değişti; Kuveyt halkının hürriyet ve bağımsızlığı işgalci ve istilacı Irak'a karşı korunmalıydı. Fakat bu görüntünün altında yatan gerçek sebebi herkes biliyordu. Çünkü orada petrol vardı; Batı sanayicinin ana maddesi tehlikeye atılamazdı; kaynak siyasetinin harekete geçirilmesi gerekiyordu. Öyle oldu. Batılı sanayici ülkeler, sömürgeci Hristiyanlar Suûdi Arabistan'a yığdıkları silâhlarla Irak işgaline son verdiler, ama, Kuveyt sınırından da öteye geçemediler.

Savaş masraflarına sıra gelince Suûdi Arabistan'a yöneldiler, bu alandaki harcamalarını Suûdi halkına yüklediler. Çünkü onları istilâdan kurtarmış-

lardı! Böylece petrol için Müslümanlara ödedikleri paraları geri almış oluyorlardı. Bütün bunlar kaynak ve pazar siyasetinin bir uygulamasından başka türlü nitelenemezdi.

Şimdi başka bir soruya geçelim:

Yeni Çağ'da dünya medeniyetini yarattığı, böylece insanlığa önderlik ettiği iddiasıyla ortaya atılan Avrupa ne getirdi, ne götürdü?

Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a geçilirken dünya görüşünde köklü değişimler meydana geldi; mutluluğu ölüm sonrasında arayan, dünya hayatını bir lokma bir hırkayla geçiştirmeyi yeterli gören düşünce terkedildi; duyular dünyasında, daha doğrusu, elle tutulan, gözle görülen dünyada, güzel bir çevrede, bol, çeşitli ve sık sık yenilenen eşya içinde yaşamak düşüncesi, mutluluk ölçüsü haline getirildi.

Kabul etmek gerekir ki Avrupa'da gerçekleştirilen yenilikler, keşifler, Rönesans ve Reform hareketleri, Orta Çağ boyunca hüküm süren maddî perişanlığa, siyasî ve dinî baskılara karşı tepki niteliğindedir. Bu arada yenedünya görüşü, üretim düzeniyle birleşince, kurulan medeniyet, insanı eşyaya tutsak hale getiren sanayi medeniyetine dönüştü; kişi sadece eşya edinmek, bunun için de gelir sağlamak peşinde koşan bir alet düzenine indi, yeni dünya görüşü eşya edinmeyi sağlayan paraya yönelik maddeci bir düşünce düzeni durumuna geldi, artık hangi yoldan, nasıl ve ne suretle olursa olsun, gelir sağlamak, başarının ölçüsü ve yöntemi sayıldı. Sınır ve ölçü tanımayan bu tutku karşısında manevî değerler unutuldu; para, hepsini geride bırakan bir amaç düzeyine yükseldi. Böylece oluşan maddeciliğe başka bir unsur daha eklendi.

Yalnız Avrupalı için meydana getirilen Batı medeniyetinin gelişmesi bencil bir yönelişin doğuşunun ortamını hazırladı. Bütün ilişkilerin Batılı toplumlar için düzenlenmesi, kişileri davranışlarında ve çalışmalarında, yalnız kendi yararlarına ve çıkarlarına bağlı kıldı.

Artık kişinin yalnız kendisi vardır; yeni deyimiyle, herkes kendi hayatını yaşmalıdır. Bu suretle ortaya çıkan bencillik yönelişi, sınır ve ölçü tanımayan bir hürriyet anlayışını oluşturunca insan yalnızlaştı.

Toplumun genel kuralları bir yana bırakılmalı, kişi, her zaman ve her yerde içinden geldiği gibi davranabilmelidir. Bu yüzden başta aile olmak

üzere toplum hayatının temeli niteliğindeki kavramlar zayıflamaktadır: ailenin dağılması, çocuğun anne, baba, ve aile dışında kalanların bakımına terkedilmesi, yaşlıların yurtlara verilmek suretiyle ömür boyu bağlandığı kişilerden uzaklaştırılması, bencilliğin yarattığı yalnızlaşmanın çarpıcı örnekleri olarak gösterilebilir. Böylece sevgi ve şefkatten yoksun kalan, bencillik ve yalnızlık duyguları içinde içgüdülerine tutsak hale gelen insanlar, sınır ve ölçü tanımayan hürriyet anlayışı yüzünden toplumun temel değerlerini yıkılmasına, huzur bozucu olayların, şiddet hareketlerinin, suçların yayılmasına yol açan unsurlar hale gelmektedir. Bu sebeple Batı medeniyeti, hergün yeni ve güzel bir alet, vasıta ve eşya yapmak suretiyle sağladığı maddî rahatlık yanında insanlığın çağlar boyu yarattığı ve bağlandığı manevî değerleri bir bir ortadan kaldırmıştır. Onun içindir ki gerileme, daha gerçekçi bir deyimle, yıkılma dönemine giren bu medeniyetin, kendi yönünden olduğu kadar dünya açısından zararlı bir durum aldığını söylemekte yarar vardır. Bu bakımdan insanlık yeni bir medeniyete ihtiyaç duymaktadır.

Yeni medeniyet konusunu incelerken ilkin, son zamanlarda çok kullanılan çağdaş ve batı standardı kelime ve deyimleri üzerinde durmak gerekir. Çağdaş sözü yazılırken ve söylenirken, çoğunlukla, kesin açıklama yapılmamakla birlikte, Batı'nın kastedildiği anlaşılmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme dönemine girilmesinden sonra, özellikle Lâle Devri'nden beri bir türlü kurtulamadığımız bir saplantı vardır. Devleti tekrar eski güçlü duruma getirmek için gerekli görülen tedbirler, yöntemler hep Avrupa'dan alınmak istenmiştir. Oysa ki toplumların, meselelerini çözümlemek için ihtiyaç duydukları gücü, düşünce ve düşünce düzenlerini kendi kaynaklarından sağlamaları gereklidir. Kendi medeniyetleriyle çelişmemek şartıyla dünya medeniyetinden başka medeniyetlerden yararlanabilirler. Avrupa medeniyeti dünya medeniyeti değil, sanayi medeniyeti, sadece Batılı için ortaya konulmuş, sömürgecilğe, başka ülkeleri kaynak ve pazar olarak kullanmaya yönelik millî bir medeniyettir. Bu nitelikte ki bir medeniyeti çağdaş ve standart sayarak ölçü, daha kötüsü, örnek haline getirmek sakıncalı yöntemleri uygulamaya girişmekten başka türlü nitelenemez. Onun için çağdaş, Batı standardı gibi yöntemleri bir yana

bırakarak ilerlemenin, yükselmenin yolunu millî kültür üzerinde kurulacak yeni medeniyette aramalıdır. Bu atılımın ilk aşaması millî medeniyet, ikinci aşaması da dünya medeniyeti olacaktır.

Millî medeniyetin temeli, yüzyıllar boyu toplumu yaratan ve yaşatan millî değerler, ortak duygu, düşünce ve inançlardır. Bu değerler, ileri bir toplum yapısını meydana getirecek düzeye ulaştırılacak ve maddî unsurlarla güçlendirilecektir; madde dünyası, manevî değerlerin emrinde ve hizmetinde olarak geliştirilecektir. Maddî güç, sanayie dayandırılacaktır: toplumun bütün ihtiyaçlarını karşılayacak bir sanayi kurulmadıkça Batı'nın sömürgeci baskısından kurtulmak mümkün değildir. Bu noktada daima hatırlanması gereken bir husus vardır.

Avrupa, gücünü ve refahını sanayie borçludur. Onun için başka milletlerin sanayileşmesini önlemek, Batı siyasetinin temel ilkelerinden biridir. Bu da Batı'nın bencil yönelişinden kaynaklanmaktadır.

Avrupa, Yeni Çağ'da ele geçirdiği siyasî ve iktisadî üstünlüğü devam ettirmek istediği için barışın başlıca engeli olmuştur. Kuşkusuz dünya kaynaklarının milletlerarasında adil ölçüler içinde paylaşılmasını ve bütün insanların hizmetine verilmesini sağlayacak bir düzen kurulsaydı özlenen barışa ulaşılabildi. Ne var ki Batılılar böyle bir amaca varılmasını engellemişlerdi. Onun için bütün milletlerin sanayileşmesi Avrupa'nın baskı unsuru olarak kullandığı üstünlüğe son vermesi gerekir. Bu bakımdan yeni medeniyetin maddî yönden sanayii esas olmalıdır.

Yeni medeniyet manevî değerlere dayandırıldıktan başka düşünce yönünden sömürgecilik düzeni ortadan kaldırılmalı, toplumları yalnız kendi menfaati için çalıştırma yöntemine son verilmeli, bütün insanların dünya kaynaklarından âdil ölçülerde yararlanması sağlanmalı, refah yönünden ülkeler arasındaki uçurum giderilmelidir. Milletlerarası dayanışma amacıyla meydana getirildiği ileri sürülen kuruluşlar da bir kıtanın değil, bütün insanların mutluluğuna yöneltilmeli, insanların insan olarak değerlendirilmesi düşüncesi yalnız Avrupalı için değil yeryüzünü kapsayacak şekilde gerçekleştirilmelidir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan beri Batılıların çok kullandıkları demokrasi ve insan hakları kavramları da, uygulamada, Avrupa dışındaki ülkelerin

zayıflatılması, parçalanması, sömürge haline getirilmesi, hiç değilse, kaynak ve pazar düzeni içine alınması siyasetinin gerçekleştirilmesinin vasıtası olarak kullanılmaktadır. Artık herkesçe bilinen bu yol bir yana bırakılmalıdır.

Bunları kim yapacaktır?

Yeni Çağ'da yaşanan olaylar, özellikle Birinci ve ikinci Dünya Savaşı göstermiştir ki Avrupa'nın, bütün insanlığı kapsayacak, barış ve mutluluğu gerçekleştirecek bir dünya medeniyeti kurması mümkün değildir. Gerileme, gerçek deyimle, yıkılma dönemine giren, eşya yapıp satarak yalnız kendi refahını sağlamak amacını güden Batı dünyasının insanlığın özlemini gerçekleştireceği düşünülmez.

Yeni Çağ boyunca yaşanan olaylar özellikle sömürge, kaynak ve pazar siyaseti insanlığın özlediği Yeni medeniyetin kurulmasının Batı'dan beklene-meyeceği gerçeğini ortaya koymuştur.

Kabul etmek gerekir ki insanlığın ihtiyaç duyduğu yeni medeniyeti kurma görevi, çağın felâketine yol açan, dünyanın bugünkü karmaşık duruma gelmesine sebebiyet veren sömürgeciliğin ortadan kaldırılması mücadelesine başlatan Türk Milleti'ne düşmektedir. Orta Asya'da yarattığı tarihin en eski medeniyetini çağlar boyunca dünyanın her tarafına yaymak suretiyle insanlığın hizmetine sunan, Asya, Avrupa ve Afrika ülkelerinde değişik kültürlerle mensup toplumları altıyüzyıl barış ve hoşgörü içinde yaşatan bir imparatorluğun sahibi olan Türk Milleti'nin bu görevi yerine getirebileceğini söylemek, gerçeğin anlatımı olarak anlaşılmalıdır. Çağımızın önderi Atatürk şöyle demiştir: "Asla şüphem yoktur ki Türklüğün unutulmuş büyük medenî şavkı ve büyük medenî kabiliyeti bundan sonraki inkişafıyla âtinin yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır." bu sözleriyle Atatürk, Türk Milleti'nin yeni bir dünya medeniyeti kuracağını müjdelemiştir.

Avrupalılar korkmamalıdır. Atatürk'ün belirlediği yolda yürüyen Türk Milleti'nin yaratacağı yeni medeniyet, hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanlığı kavriyacak, yeryüzüne refah barış ve mutluluk getirecek, Avrupa'yı da, nice zamandan belki yaşamakta olduğu çatışmalı, bunalımlı bir hayattan, iki yüzlü bir siyaset ve yöntem uygulamanın acısından kurtaracaktır. Ümit etmek istediğimiz bir nokta var.

Avrupa, sanayileşme dönemine girdikten sonra, Osmanlı Devleti ile yüz yıllar boyu savaşmış, İmparatorluğu parçalamaya yönelik amacına ulaşmış, ama, Türk Milleti'ni yenememiştir. İstilalara, işgallere rağmen Türk Milleti, günümüzde, millî varlığından aldığı güçle, Avrupa'nın karşısında dimdik durmaktadır. Batı ise, Osmanlı Devleti'yle yaptığı mücadeleyi değişik adlarla ve yöntemlerle devam ettirmek istemektedir. Bunun çıkar bir yol olmadığını anlamak gerekir. Türkiye ve Avrupa yanyana yaşayacaktır ve Batı hiçbir zaman Türk Milleti'ni yenemeyecektir. Onun için Avrupa'nın dünya barışı uğruna bu mücadeleyi bırakmasında, birçok medeniyetlerin sahibi olan Türk Milleti'ne yeni medeniyeti kurmada yardımcı olmasında sayısız yarar vardır.

Tekrar etmek isteriz ki Türk Milleti dünyaya sömürgeciliği değil, geçmişte olduğu gibi gelecekte de hakka, hürriyete, insan sevgisine ve hoş görüye dayanan bir düzen getirecektir. İnsanlar, yalnız sanayileşmiş ülkeler için çalışmaktan kurtulacaktır, yeryüzündeki kaynakları ve nimetleri âdil ölçüler içinde paylaşacaklardır. Böyle bir düzenin gerçekleşmesinden bütün dünya kadar Avrupa'nın da mutluluk duyacağı inancındayız.